

2233

Бібліотека
Ім. О. М. Коцюбинського

Відділ
Української літератури
92.61.1

11 ОКТЯБРИ

ЛІТЕРАТУРЕН ЗБОРНИК

КОЛЕ НЕДЕЛКОВСКИ

Г Л А С О Д М А К Е Д О Н И Ј А

О, трајте, трајте, тирани недни!
Доста се тија лаги и злоба -
пакостен глас од устите гадни
над мојот народ у секоја доба.

Та ете век'е векови цели
пишка и стенка од волци гости -
за брата вијат кој да го дери,
за да му глода сувите коски.

Па нека сега сам да си реши
со своја воља судба и сева,
в животот еднаш сам да се теши,
д` издигне славно свој род без врева.

Та Шар и Пирин дружно да викнат
родната песна в небеса темни
и бурниот Егеј - на век да плиска
тешкиот глас на новите химни.

ГОГО ИВАНОВСКИ

КОЛОНАТА

„Минуат жено” - со шепот рече,
селанец вслушан, притаил здив;
низ прозорец поглед во свездната а вечер
опи и во мракот ги согледа нив,

сенките што се во темнина влечат
една со друга со безшумен од,
на прсти, како без збор да речат,
пизејки низа крај нивниот плот.

А глува и тешка е вечерта свездена,
замира, чиниш, животот в мрак, -
но сите врват, сал мисла една.
се краде негде в далечен град.

Минуат жено - селанец рече -
ги гледаш така ко брат до брат,
нивната душа не в срам се пече
а жар им свети по нивниот пат.

Минуат... Минуат... години цели,
без почин и осмев на мајчински дом,
но срца од огин по ми се врели,
к'е удри, знајат, големиот свон".

..,И селото в покој засинваше длабок,
се капеше месец на небото млад -
колоната негде пробиваше мракот,
а бескраен беше нејзиниот пат.

БЛАЖЕ КОНЕСКИ

СОНЧЕВА КОЛОНА

Балада

Заседа волча во матна зора
крај горски пат,..
И краток лукот, одек гомок,
а после - мир и барутен чад...
...Седумте борци - паднати в гора
 ги носи
 крвникот
 в Прилеп
 на плоштад...

Одеднаш веста -
 црна птица
писна над градот
 со жален крик...
Здивен и злорад
 низ улиците,
крвникот мине.
 Штик по штик...
Го гризе камен за петиците
го стрела смртно од сите лица
градот
 бунтовник.

И дочул тажна вест за сина,
нема да престапи таткото праг,
ни брат со мрачен лик к'е мине
за да го види мртвиот брат.

Не!

Стаил болка што срце кине,
одмазда спрема тој в машка град.
Но клета мајка како да трае?
Ја клукна змија,

болка ја сви...

Шамија црна врзува таја
и трча таму со издив стаен
за задно збогум со својот син...
Денот е мрачен. Навира дождец.
Попуст и потих е плоштадот.
Седмина лежат во крвав ред.
Стражари стражар исеменат над нив,
Цинично свети бајонетот.
И ете таа пристигна таму
и замре над нив,

ја зави мрак...

Но ако в очи магла и падна,
со срце мајка го позна страдна,
го виде мртов сина си млад.
Ги изви таа во ужас прстите
и прекри лик.
Се стресе сета ко слаба треска
и напна. гради...

Но од градите

не се чу вилен,
раздирлив вик.
И само солзи низ образ ливна
над мртов строј...
И в миг

ко веда

ја светна силно
безумна мисла,
но мисла дивна:

Не!

Не е тој!

И тогаш мајка раствори очи,
поглед што мине на труп и кал,
и како жерав без пат и почин
што тоне в небо со тивка жал...
Се топи в срце тешкиот камен,
и гледа мајка нов, чуден строј
и жив го гледа сина си таму,
како во сонот што си го тај.
Го виде таа во зора рана
по горски срт

од сите прв, -
колона кај што од партизани
достига вишен планински врв...

Се лула под нив просторот сињ..
Во утрен пурпур небето тоне.
И светнал таму нејниот син
пред румен изгрев
во орлов лет...

Се гласи песна -
горите свонат
изгрева сонце,
стапува в ред..
Сонцето оди пред таа колона!

ВАНЧО НИКОЛЕСКИ

НАД ДЕБАРЦА

Над Дебарца, сред буки високи,
покрај јавор - на рамна рудина,
собрал борци во гора зелена,
собрал Г'уро млади партизани.

Реч и држи Г'уро на дружина:
„Брак`а борци, млади Македонци,
Турци Власи, храбри Косовари,
мили брак'а и вие Албанци
и другарки, млади партизанки:

тежи робство-прокрето фашиско,
народ гние во темни зандани,
висат страшни насегде бесилки,
плачат мајки в црно преврзани,
бели градој лежат ограбени,
чадат села в оган запалени...

Не се слуша гласот на орачот,
наше поле не раг'а пченица,
в наши трла и в рамни рудини
не ми блеат рудите јаганца.

Не да знајте, брак'а партизани:
нема дождец без црни облаци,
плод не раг'а поле без орача,
бел ден нема без солнце на небо, -
нема живот без мила слобода.

Дружно, братски борба к'е водиме
за наш народ, правда и слобда,
до: последен сите к'е паднеме, -
к'е умриме или к'е живејме!"

(фрагмент од необјавената поема, „Младинецот Јане”)

АЦО ШОПОВ

ОЧИ

Три дена на раце те носевме збрана,
три дена - со тага на погледот срмен,
и секоа капка од твојата рана
ко крвава жар ми капеше в срце.

Другарите беа и морни и гладни,
со згорени грла и свиени плек'и
со туп бол се впија в твојте очи ладни
и жалеа оти не. к`е пламна г век'е.

Но јас знаев оти пак к'е вивнат жарој
и борците под нив к'е цветат и раснат,
в студените утра к'е грејат ко солнце
и никога нема да стијнат и згаснат.

Последната вечер, в планинското село,
кај небото беше - не небо, а море,
трепереше грозно ко моминско тело
раздробено, модро и распнато горе,
а борците беа во дрипава дреа,
со пликови жешки на стапалки тешки,
и смрштени чела - загасени, мразни
ко нивните пушки укоченн, празни,
и нечујно, глуво, ко задушена. река
се точеше шепот од уво до уво:
„Утре, друже, в зори, страшен бој не чека,
а ние сме малку - сал неколку души...”

И кога ко игла ти прободеш уши -
Ти растресе снага и размолска тага,
со њулени очи - широки и волни
ги расече в нок'та здивените молњи! -
Ко тогај, ко тогај, о другарко, помниш
в смрзнатата вечер на пролетта рана,
кај нашата младост нашта прва радост
ја косеше луто куршумната слана,
а ти чело збрчка, ко тигрица рипна
и литна во нок'та крвава и црна,
и со твојте очи што ригаа пламен
ко висок ги стопи челичните зрна...

И после! И после - в последната вечер..
Јас нејк'ам да мислам што поттаму стана!
Сал помнат те изви крвавата рана,
прошталниот шепот ти замрзна в усти,
но гореа очи под вегите густы!

Со нивниот пламе ни со клетва света
на заседа тргнав сред мојата чета,

А утрента кога зрив чела ни спраши
ти не беше век'е в редовите наши,
но скипеа борци со одмазда жолчна,
и видов! о, видов - кога бојот почна
развихреа сите со твојата сила -
ко елени брзи и леки ко птица.

А твоите очи се нскреа гневно
на нивните потни, распалени лица...

Трн дена на раце те носевме збрана
Трн дена - со тага на погледот срчен
и секоа капка од твојата рана
ко крвава жар ми капеше в срце.

СЛАВКО ЈАНЕВСКИ

ПЕСНА НАД МОЈАТА РОДИНА

Песно, галабе сакан. денес те пуштам од рак,а
да минеш над сите гори, таму кај крила те носат,
денес срце ми кине скриена болка и мака,
под секо дрво по еден дугар ми почива коснат.

Но немој, галабе, душо, тага да ми те сруши,
мини над лазурни води, искапи криле во пена,
јас уште крај сека река последен извик слушам
на борец, кој што во смртта за копје над живи се кренал.

Слушаш ли во мидниве нок'и потмуло чекори газат,
тоа се борците наши, стануват од голите скали,
нашите румени соној сека нок' будно ги пазат -
со химна на бледите усти, со Интернационала.

Мини, стокрила птицо, и дојди ми нуатро рано,
кога над градот к'е појдат нашите работни чети.
А кога борците наши со песна за градба к'е станат
одново на бела дланка, одново ти к'е ни слеташ.

А јас к'е одам по патот, по бела сончева трака,
со сплет на илјади чувства, онаков каков сум роден,
таков е животот кај нас, со сета љубов да сакаш
убити борци и, сепак, в живот со песна да одиш.